

Газет 2001-йисан
ноябрдилай акъатзава

*РД-дин Докъузпара райондин общественно-политический газет.
Общественно-политическая газета Докузпаринского района РД.*

Эренлардин СЕС

№38 (1020) 22-сентябрь, арбе, 2021-йис. Газетдин са экз. кьимет киоскрай - 13 манат

РФ-дин Госдумадин ва РД-дин Халкъдин Собранидин сечкияр кьиле фена

17-сентябрь - сечкиярин сифте югъ

17-сентябрдиз пакаман сятдин муъжудаз Докъузпара райондин вири участокар РФ-дин Госдумадин ва Халкъдин Собранидин сечкиярин сес гуниз гъазур хъанвай. Пакамлай эгечина сечкиярин карда иштиракзавай граждандин активвал ва жавабдарвал гьисс ийиз жезвай.

Сечкиярин сифтегъан юкъуз "Докъузпара район" МР-дин Кьил Мегъамед Шамилова Усугъчайдин 0521-нумрадин сечкиярин участокда сес гана, ахпа ада кьейдна: "Къенин югъ гьар са агъали паталди лишанлу югъ я. Госдумадиз ва Халкъдин Собранидиз депутатар хьагъуналди, чна гележегдиз талукъ месэляяр гъализ жедай ихтибарлу команда арадал гъизва. Гъавилай чпихъ

къвалахдин ва къуллугъдин еке мукъуф, жавабдарвал авай ксар хьяна къанда. Сечкиярин принцип ачухди ва экв аквазвайди я. Абур къайдадик кваз кьиле тухун патал чна хатасузвили, санитариядин вири серенжемар къабулнава", - кьейдна ада.

Цийи коронавирин инфекциядин таъсирдикай хьагъуналди вири участокдин комиссийрин членри хуьдай маскаяр, перчаткаяр алулкънавай. Сес гуз къевезвайбурун температура алумзавай, гьилер санитайзейррал чуьхуьзвай, маскаяр алулкънавай, абурув дистанция хуьз тазвай. Идалай гьейри, закондин истемешунар кьилиз акъудзавай къуллугъдин векири террордин

аксина хатасузвал хуьнин рекъай алгоритм тешкилзавай.

Сифтегъан юкъуз сес гайибурун къадар 2927 кас авай. Ада 28,5 процент тешкилзавай.

18-сентябрь - сечкиярин къвед лагъай югъ

18-сентябрдиз, къвед лагъай сес гунин юкъуз хьагъдай участокар къвалах пакаман сятдин муъжудаз башламишна. Вири участокар кардик квай, сечкиярин карда иштиракзавайбурун активвал хьаж жезвай. Къурушрин №0520 сечкиярин участокди лап пакаман сегьердилай гатунна къвалахзавай. Сес гузвай участокда агъалияр патал дезинфекциядин такъатар, хуьдай костюмар, хуьдай экранар ва маса такъатар эцигнавай.

УИК-дин председатель Айда Баширован гафаралди, сечкияр гъа сифте юкъуз хьиз, активвал аваз кьиле физва.

И юкъуз хуьруьн кьил Тагъи Баширова, РД-дин лайихлу муаллим Рустам Агаметова Къурушрин СОШ-дин директор Мирзаде Агъарзаева ва гъаф масабур сесер гана.

Къвед лагъай юкъуз сес гайибурун къадар 5762 кас авай. Ида райондин сергъатра 56 процент тешкилзавай.

19-сентябрь - сечкийрин пуд лагъай югъ (сес гунин Сад тир югъ)

19-сентябрдиз райондин 10 сечкийрин участокра сес гунин квалах давам хъана. Вири участокра Роспотребнадзордин истемешунрихъ галаз къадайвал квалах кыле физвай. Усугъчай хуьруьн №0521 участокда сес гунин квалах хъсан еришралди ва къайдадик кваз кыле физвай. Сечкийрин амай участокрани члуру гьалар кыле фенач.

Июкьуз РД-дин госзакупкайрин комитетдин председатель Жафар Гьажиебекова вичин сес Мискискарин №0524 лагъай сечкийрин участокда гана.

Яшдиз члехи, мягкем сагъламвал авачир агъалийри квалера амукьна сесер гана. Абурун жергеда Гьасанов Ильмидин, Агъасиев Зекера, Гьажиев Явер ва масабур

авай.

19-сентябрдиз нянин сятдин муьжуьдаз Докъузпара райондин сечкийрин участокра клеви хъувуна. Икл, сечкийрин кампания агал хъана. Вири санлай районда сес гайи агъалийрин къадар 8427 кас авай. Ада 82,52% тешкилтавай.

ЧИ МУХБИР

МЧС-дин сотрудикири вердишвилерин чирвилер кыле тухвана

14-сентябрдиз Миграгъ-къазмайрин СОШ-да райондин АТК-дин ГОЧС-дин ва ЕДДС-дин краай упвленидин сад тир къуватралди ва такъатралди, Усугъчайдин 37 лагъай пожарный частунин работникри, ЦРБ-дин шериквални аваз саналди тир практикадин вердишвилер кыле тухвана. Ам цайар къур дуьшуьшра, залзала хъайила образованидин идарадин аялрин, анин персоналдин гьерекатриз талукьди тир.

Вердишвилер къетли дуьшуьшрин гьалар арадал атайла, аялрин гьазурлухвал ахтармишунин мураддалди тухузвай.

Вердишвилер кыле фидайла, муаллимар, техперсонал ва клевавайбуру авай дараматдай адан къеце сергьятриз акъудна. Эвакуацидалай гуьгъуьниз гуьруьшмишдиз атанвай къуллу гъчийри мектебдин коллективдиз суьгъбетна хьи, залзала хъайила, чпи-чеп гьикл тухвана кландатла. Яб акалзавайбуруз чир хъана, чилер югъвайла, шемерин ян гунар акурла, затлар чилел аватдайла, хазвай шуьшейрин ванер япара гьатдайла, гьарай-эверда гьатна кландач. Сифтегъан 15-20 секундда эвелимжи чарасуз затлар: документар, пуд ва масабур

гьилик къуна, авай чкадай экъечлна кланда. Дараматдин айванар квай чкайрив акъвазна виже къведач.

Пожарныйри къейдна, автомобилда аватла, гъана акъваз, та чилин югунар акъваздалди. Эгер помещенида амукьнаватла, къенепатан цлав игисна акъваз. Дакарривай, агъур мебелдивай яргъа хъухъ! Аялар галаз хъайитла, абур жувалди клеви ая. Шемер, спичкаяр, зажигалкаяр куькьурна виже къведач - газ ахъа хъанватла, цайар къун арадал

къведа.

Кыле феи мярекатда къетли гьалар арадал атайла, хаталу зулунин юкьвай аялар гьикл акъуддатла, огнетушителар гьикл ишлемишдатла, чпиз агъур хъайибуруз медицинадин сифте куьмек гьикл агакьардатла ва маса сагъламвал хуьнин рекъый важиблу месэлайрай чарасуз тир чирвилер гана.

Шагъбала ШАГЪБАЛАЕВ

Россиядин Банкунин эксперттри ва Дагъустандин МВД-дин векилри кибермошенникрин рехъ гьи саягъда атлудатла, суьгъбетна

Чи вахтара регьят къазанжияр арадал гъун патал кардик квай кибермошенникрин аксина гьикл акъваздатла, пресс-конференция кыле фидайла, журналистриз РД-да кардик квай МВД-дин векил Шамиль Агъмедова ва Россиядин Банкунин Дагъустанда кардик квай Отделенидин упавляющий Мурад Идрисова

суьгъбетна.

Дагъустан Республикада, чи вири члехи уьлкведа хъиз, эхиримжи вахтара комуникацидин технологияр ишлемишуналди (ИТТ) пуддин такъатар чубнуьхзавай дуьшуьшар артух жезва. 2021-йисан къвед лагъай кварталдиз 12 агъзур лутудин телефонрин номерар блок-

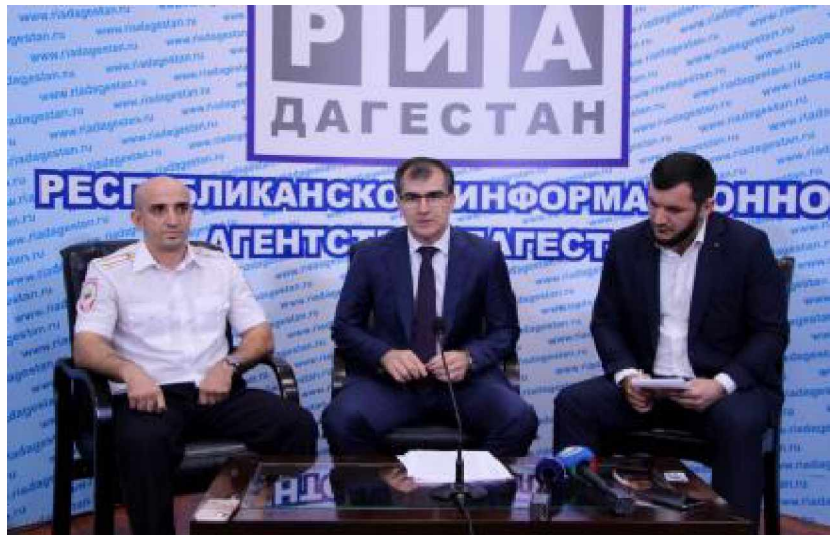
ировкада къаз алакьна. Ида алатай йисан рекъемдив гекьигайла, вичин артуханвал къве сеферда хкажнавай. Исятда къабулзавай серенжемри мегарегулятордин куьмекдалди банкарихъ галаз финансовый савадлувал хкажун патал къайдаяр хуьдай органиринни квалахзава.

Ик1, кибермошенникрин аксина нетижаяр арадал гъизва. Къвед лагъай кварталдиз яшайишдин инженериядин несиб 47 процентдин агъуз аватна. Шазан талукъ вахтунив гекъигайла, ам 68,6 процентрив барабар тир, - кьейдна милли банкунин Отделенидин управляющий Мурад Идрисова.

Тахсиркарвилерин ахтармишунар кьиле тухун Дагъустан Республикадин МВД-дин информациядалди, чи вилик лап хци месэлайрикай сад яз акъвазнава. Лутуйри, чеб банкунин сотрудник я лугъуз, дегишнавай номерар ишлемишзава.

"Санкт-Петербургдай тир лутуйрин дестедин къурбанд Хасавюртдин агъали хъана. Адаз сайтдин малуматралди автомобиль къачуз кланзавай. Адавай 2,5 миллион манат пул чъунуьхна. А лутуйрихъ галаз алакьалу кьве дуьшуьш мадни винел акъудна. Дагъустанвийривай умуми гъисабдалди 1 миллион манат чъунуьхнавай. Къурдалай гуьгъуниз луту-угърийри несийрив чпин пулдин такъатар вахгана", - лагъана

Дагъустандин МВД-дин уголовный розыскдин Управленидин начальник Шамиль Агъмедова. Телефонрин лутувилин дережа хкаж хъун - абуру социальный сетрай мессенжерар жагъурун жезва. Аккаунтар хазва, банкарин картайрин данньяр чъунуьхун патал сайт-клонар арадал гъизва. Виридалайни хъсан жув

хатасуз ийидай жуьре лутуйрихъ галаз рахунар тавун я. Эгер, кар я, куьн алчуариз хъайитла, геж тавуна, жуван банкунихъ галаз рахун ва къайдаяр хуьзвай органриз хабар ая!

ЧИ МУХБИР

Дагъвидиз хас уьткъемвал

(Генерал-майор Ш.З. Асланован 80 йисан юбилейдиз талукъ яз)

Вичикай ихтилат кьиле физвай уьткъем хва, генерал-майор Шамиль Загърабович Асланов 1941-йисуз Докъузпара райондин Къурушрин хуьре лежбердин хизанда дидедиз хъана. Ада яргъал йисара РД-дин МВД-дин оперативный отделрин начальнквиле къвалахна. Ам СССР-дин МВД-дин лайихлу работник, Дагъустандин лайихлу юрист я.

1999-йисан вакъийрилай гуьгъуьниз, а члавуз къалурай къегъалвилей РФ-дин Президент В. Путинан Указдалди Ш. З. Аслановаз "Виктегъилин орден" ганай. Ам чихив Президентди Москвада, Кремлдин члехи къвалера вахканай...

Рикел хкизва, 1999-йисан август-сентябрь варцара международный жаллатрин яракълу дестейри Дагъустанда гъужумнай. Бен Ладенан лагерра гъазурлухвал акунвай жаллатрин мурад Дагъустан Россиядикай атун тир. Дагъустан, абуруз чизвай хьи, гзаф миллетрин ва гзаф идеологийрин меркез я. Гъакни, ам Кеферпатан Кавказдин члехи республикайрикай сад я. Абуруз гуьлуьз экъечдай рехъни герек тир. Кьиле Басав авай Международный жаллатрин клеретри гъисабзавай, Дагъустан агалкъунралди хъсан "чранва", гъавилий

Дагъустан ва Чечня са лувак кваз Имамаг тешкилдай вахт я. Унцукуль райондин ва Къадар дередин агъалийри тереф хуьзвай. Хаттаба а сергъятра вад-ругуд хуьр вичин таъсирдик кутунвай, шлагбаумар ва маса лишандин тадаракар арадал гъанвай. Боевиикар Андийский перевалдай атана Ботлих райондин хуьрериз эвична. Закондин къурулуш хуьдайбур вуч ийидатла, чин тийиз, чеб - чпивай квахъна амай. Ана къушунрин частар авачир. Абуру Махачкъаладай, къушши регионрай гъана кланзавай.

СКВО-дин къушунриз регъ-

бервал гуьзвайди В. Казанцев тир. Генерал тир Трошев, Шаманов, Квашинин верталетда аваз аниз атана. Хуьр хуьруьхъ галаз Басаеван гъиле гъатзавай. Халкъ къалабулудик квай. Саид Жапарович Амиров сифте яз экъечна телевиденидай рахана. Ада лагъана: "Дагъустан садавайни къачуз хъанач ва садавайни къачуз жедач. Чун-итимар сагъ я, гъавилий "Интербригада" арадал гъизва... адан жергейриз гъахъиз инсанар къвезвай. Абуру чебни дяведин мукъуф авайбур тир. "Афгъанвияр" ва маса къезил дявейра иштиракнавайбур.

Саид Жапаровича "Интербригада" къватна ва Ш. Асланован гафаралди, абуру Ботлихдиз фена. 354 касдикай ибарат пуд рота тешкилна. Годобери хуьре мугъманлухда хъана. И хуьре сифтегъан ягъунарни кьиле фена. Ахпа "Интербригададин" членри "Яру муьгъ" чпин гуьзчивилик кутуна. И муькъу вад район сад-садахъ галкъурзавай - Ахвах, Гуьмбет, Цумада, Цунтли, Ботлих. Ам жаллатрин гъиле гъатнайта, а райондиз фидай рекъер клеви жедай. Мадни Басаева лагъанвай - гражданский машинрик хуькуьрмир. "Нива" машинада аваз, чибуру "Ослиное ухо" чкадал къвед-пудра кьил члугуна, →

аскеррин руьгь хкажна кланзавай.

Саид Амирова Казанцева сифтегъан юкруз зенгна: "Квелди квез куьмек гуда?" Ада жаваб гана: "Тек са тлуьналди, недай зате авач. Аскерар гишила ава!" Нисинлай вахт ала тайла, Саид Жапаровича кве "Камаз" ацлай недай суьрсет: фу, сухпаек агакярна. Ахпа гаубицаяр, "Котюшар", "Град" системаяр ата-на. Шамиль Асланова регьбервал гузвай "Интербригададиз" кве суткада 12 агъзур гуьгьуьллу дестеяр гъахъна. РФ-дин Минобороначин, армиядин кзуватарни ахпа куьмекдиз ата-на.

Дагъустан Россиядин къаюм-виликай хкатнайга, Ш. Басаева фикирда кунвайвал, Россияни чукунал кведаи.

Владимир Путина къейдна: "Заз дагъустанвийри Дагъустан ва Россия хуьзвай тегьер акуна. Икьван гагьди заз абур хуш тир, гила зун абур ашукъ хъанва".

В. Путин верталетда аваз Ботл-

ихдизни хкаж хъана. Стингердивай ам ягъизни жеда, амма В. Путинан мурад чкадин инсанрик руьгь, гьевес кутун тир...

Ахътин вакъиайрилай гуьгьуьниз Шамиль Загьрабович Аланова Махачкъаладин кадетрин корпусдиз регьбервал гана. Им лагъайга, чи Ватан гележгда душманрилай хуьдай пешекарар - офицерар ва маса къуллугъчияр гъазурунин бине я.

Алай вахтунда бубадин рехъ хва Руслана давамарзава. Ада РД-дин МВД-дин ЭКУ-да къвалахзава.

Чна, "Эренлардин сес" газетдин редакциядин коллективди Шамиль Загьрабович Аслановаз 80 йисан юбилей риклин сидкъидай мубаракзава!

Са бязи алаваяр

1972-йисузъуьллу эриндъявдин флотдин частарай хъидатай къулужъ, Шамиль Загьрабович Асланов Дагъустан Республикадин законар хуьдай организ гъахъна, анайни

СССР-дин МВД-дин Академиядиз рекъе тунай. Жегъил коммунист, женгинин офицер ина гъа сифте йикъарилай академиядин руководстводин вили къуна. Юриствилин ва криминалистикадин рекъерай лап хъсан чирвилер къачуна, хайи республикадиз хтай Шамиль Загьрабовичал МВД-дин органра члехи къуллугъяр ихтибарна: РОВД-дин начальник, ОБХСС-дин, 6-управленидин, УУР-дин, ЭКУ-дин начальник... Гъа ихътин бажарагълу иеси тирвилей Махачкъаладин администрацияди адаз Административно-правовой управленидин начальниквиле агун теклифна (1998-йис). Гъа и къуллугъдал алаз Шамиль Загьрабович 1999-йисан зулуз чапхунчивилелди чи республикадал агай боевикрилай Махачкъала шегьер хуьдай къуватрин командирвиле тайинарна. Ахпа ам вири Дагъустан боевикрилай хуьдай цийиз тешкил авур "Интербригададин" командир хъанай.

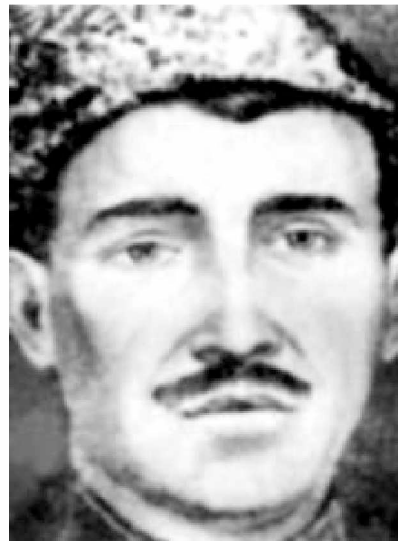
Шагьбала ШАГЪБАЛАЕВ

Фяле шаир

(Ахцегъ Гъажидин яратмишунрикай гаф)

Ибрагъиман хва Гъажи - лезгийрин машгъур шаир Ахцегъ Гъажи лезги эдебиятдиз хейлин цийивилер гъайи, сифте яз къариблукда къвахзавай дагъви фялейрин яшайишдин четин шартлар, ацукъун-къарагъун къалурай, капиталист шегьердин таъсирлу къамат гайи члалан устад я.

Ахцегъ Гъажи виликдай Самур округдик акатзавай Ахцегърин хуьре лежбердин хизанда 1868-йисуз дидедиз хъана. Адан буба Ибрагъим уьмуьрлукъ къабарламиш хъанвай кве гъилелди хизан хвейи зегьметкеш итим тир. Чпихъ агъвал авачирвиллиз килигна, жегъил гададиз хуьруьн кве классдин училищедиз (мектебдиз) гъахъдай мумкинвал хъанач. Бубади ам къуншидал алай Малла Мирзедин медресадиз клелиз ракъурнай. Медресада диндин месэлайрихъ галаз санал чирвилерихъ тамарзу гадади вичин фикир жуьреба-жуьре илимрал ва эдебиятдал желбнай. Къейдун лазим я хъи, шаирди аял вахтар кечирмишай лезгийрин культурадин къадим меркезрикай сад хъайи Ахцегъяр бажарагълу шаиррални алимрал гъалтайла, машгъур тир. Ана 16-19 лагъай асирра лезги халкъдин руьгъдин хазинадик чпин пай кутур Рагъманкъули, Магъарам-эфенди, Мал-

ла Эглер ва масабур яшамиш хъанай.

Медресада клелзавай йисара Гъажидин буба кечмиш хъанай. Шаирдин диде бубадилай вилик рагъметдиз фенай. Гъевчли вахарни галаз етим хъайи Гъажи, клелун гадарна, къвалахуниз мажбур хъанай. Ада лежбервал ийиз хизан хуьзва.

Цекъуьд-къад яшда аваз Гъажи эвленмиш жезва. Алим Мегъамед Гъажиева къейдзавайвал, Ахцегъ Гъажи мехъерин буржар вахкун патал (ада мехъер къвале амай гъевчли аялриз килигдай кас хъун патал, чарасуз бурж къуна, авурди тир) тахминан XIX лагъай асирдин эхирра хъиз,

Гъажи, лугъудайвал, "къазанмишиз" Азербайжан патахъ рекъе гъатна. Вахтуналди гъурбатдиз фейи жегъил къад йисалай артух вахтунда гъана амукъна. Ада сифтедай Нухадани Къубада гъиле гъатай къвализ ва хейлин йисара Бакудин нефтладин мяденра тартарчивал ийиз къил хуьзва. Гъелбетда, шаирди хайи вагандихъ галаз алакъаяр хуьзвай. Гатун вахтара ам хизанрал къил чугъваз хуьруьз хкъедай, багърийриз хуьтуьн тадарак гъазуриз куьмекдай.

Бакуда жуьреба-жуьре миллетрин фялейрин арада яшамиш жез, инкъилабдин женгерин шагъид хъайи Ахцегъ Гъажи ина, шаксуз, шаир хъиз лигим жезва. Ада вичин эсерра ихътин цларар ава:

**Я цававач зун, я ниле,
Касни тахуй икьван клева,
Залан къвалах гъатна хиве,
Къелен парар клузва хъи, дуст.**

Ахцегъ Гъажидин кагъзар хъиз кхъенвай вичин шиирра хуьруьнбуруз дагъви фялейрин четин уьмуьрдикай, абурун риклера авай хиялрикай хабар гузва. Шаирди абур вичин дуст, медресада санал клелай Мирземегъамед Зугърабан тварцел рахкурдай. Адани Ахцегъ Гъажидин

члалар нянихъ к'валахдилаи хтай халкъ к'ват! хъанвай кимел кледдай. Шайрдиз вичизни и кардикай хабар авай. "Рабочийдин чар" шиирда ада икл дугъзува:

**Чар клел ая са туквендик,
Ярар-дустар к'ватна гъаник,
Гъилкутуна ченед кланик,
Лугъудай гафар я хьи, дуст.**

Ахцегъ Гъажидин члалар хайи хуруын агъалийриз Бакуда истисмаруник квай лезги фялейрин гъал-агъвалдикай хабар гузвай къетлен "дневникдиз" элкъвенай:

**Хабар къуртла зи гъалдикай,
Зи рикл парадар я хьи, дуст.
Айиб мийир и члаларкай,**

**Зулуматдин къар я хьи, дуст.
И Бакудин члехи мяден
Къуд пад буругъ, юкъь я
майдан,
И Баку чаз хъана зиндан,
Ватандихъ ялвар я хьи, дуст.
Баку дугъур чулава дере,
Йифен ахвар ширин бере.
Сириставдин ван хъайила,
Гуьлле къурд хъиз жеда пеле.**

Ахцегъ Гъажиди, вичелай вил-ик хъайи шайрри хъиз, кесибириз са югъ авачир, "факъир-фугъараяр кузвай" пис заманадал клевелай нар-азивалзава. "Кесибди гайитла акъул" шиирда ихътин цларар гъалтзава:

**Кесибди гайитла акъул,
Гъич садани идач къабул.**

**Пул хъайила, кицин гурцул
Межлисдин итгим я хьи, дуст.
Гъажидиз гъал икл акуна,
Заманаяр пис гакъуна.
Чаз амайди чукъь тавуна
Хажалат члугун я хьи, дуст.**

Вич яшамиш хъайи девир, халкъдин дерин къатарин уьмуьр, фялейрин ацукъун-къарагъун къалуруналди, шайр Ахцегъ Гъажиди яшайишдин месэляар хцидаказ эцигуналди, лезги шират реализмдин истемешунриз мадни мукъва авуна ва ам вилик тухуниз еке таъсирна.

**Гъажик ГАШАРОВ,
филологиядин илимрин кандидат,
ДГУ-дин профессор**

АНТИТЕРРОР

Террордиз аксивал - ам гъар садан уяхвал я!

Алай вахтунда экстремизм ва терроризм Россиядин Федерациядин милли хатасузвилдин сергъятра гъакъикъатда кичерар гудай гъелегъкар яз амукъзава. Адан аксина серенжемар къабулун важиблу ва кар алай гъерекатрикай сад я. Экстремизмдин ва терроризмдин аксина женг члугун неинки са гъукуматдин, гъак'ни гъар са гражданиндин везифа я. Ихтияррин законодательствонин №35 - ФЗ "О противодействии терроризму" Россиядин Федерациядин Президентдин Указдихъ галаз рейсадыз, (15.02.2006 №116 "О мерах по противодействию терроризму" документда Федеральний

законо-дательствовди экстремиствилин хилек кутазва:

- терроризм ва а рехъ тухуз-вайбур гъахълу ийизвайбур;
- яшайишдин, миллетдин, диндин, расадин рекъяй зидвилер твазвайбур;
- инсан миллетдин, диндин лишанриз килигна вине ва я агъа дережада таблигъа ийизвайбур;
- инсандин ва гражданиндин закондин итижар, азадвилер ва ихтиярар члурзавайбур;
- миллетчивилин атрибутика ва ярж таблигъа ийиз, майдандиз экъечлзавайбур;
- экстремиствилин рекъяй мат-

ериалар чукулрзавайбур.

Террориствилин тахсиркарвилерик террористический акт, залуквиле инсанар къун, закондалди къабил тушир яракълу дестеяр арадал гъун, цавун ва цин улакъ гъаз катун ва масабур акатзава.

Россиядин Федерациядин уголовный кодексдин 207-статьяда мягкемарнава - "Заведомо ложное сообщение об акте терроризма". Ихътин тахсиркарвал авурда, табвал ва керчеквал чирун паталди неинки са къайдаяр хуьзвай органар, гъатта махсус вири къуллугъар ва подразделенияр к'вачел акъулдзава. Гъикъван еке материальный зарар арадал гъизватла, килиг.

А жуьредин тахсиркарвал авурбур гила пуд йисав агакъна азадвилекай магърумзава. Чир хъун герек я, экстремизмдин ва терроризмдин аксина къабулзавай серенжемар са гъукуматдин месэла туш. Адак гражданский обществодин вири векилрин пайни ква. Эгер квез са гъихътин ят'лани делилар ашкара хъанватла, чизватла къайдаяр хуьзвай органриз дугъривилелди хабар ая!

Шу'айб пайгъамбар ва адалатсуз алверчияр-мажусияр

Шу'айб, салам хурай адаз, Къуръанда твар къунвай пайгъамбаррикай сад я. Ибн Исгъакъа, Аллагъдин регъимдик хурай вич, агакъарайвал, Шу'айбан, салам хурай адаз, диде ЛутI пайгъамбардин, салам хурай адаз, руш тир.

Виридалайни Чехи Аллагъди Шу'айб, салам хурай адаз, Мадйан пегъердин агъалийриз пайгъамбар хъиз рекъе тунвай. А вахтунда ам хъиз риктин сидкъидай ибадат ийизвай ва регъимлу инсан авачир. Мадйандин агъалияр алверчияр тир. Абуру къуъл къачудай ва къиметар хкаж жедалди ам хуьдай, адалай къулухъ маса гудай. Лугъуда хъи, игътикар (садан четин гъалдикай менфят къачун) сифте ишлемишпайбур Мадйандин агъалияр тир. Генани лугъузвайвал, абурухъ къве уълчме авай: Чехиди ва гъвечиди. Чехибур абуру са шей къачудайла ишлемишпай, гъвечибуру - маса гудайла. Къуъл маса гудайла абуру кими яз алцумдай, къачудайла къадардилай артух ийиз гъалават жедай, яни чпивай жедайвал инсанар алдатмишпайвал. Шу'айб пайгъамбарди, салам хурай адаз, алишверишдин крарик хкукъунардачир. Ада бубадилай ирс яз амай лапагар хуьдай ва Аллагъ Тааладиз къуллугъ ийидай.

Са сеферда Шу'айба, салам хурай адаз, ибадат ийидайла, адан патав са таниш тушпир инсан атана, адаз салам гана ва лагъана: "Вун хъсан инсан тирвилей, аз вахъ галаз са ихтилат ийиз кланзава". Ада ахъайна, яни вичи виш уълчме къуъл къачуна, амма ана къад уълчме бес жезвачир. Кеве гъатай инсанди Шу'айб пайгъамбардивай, салам хурай адаз, къумек талабна. Пайгъамбар адахъ галаз санал савдагаррин патав фена ва муьштеридин ва абурукай садан арада хъайи агъвалатдикай ахъайна. Анжах абуруз Шу'айб пайгъамбардиз, салам хурай адаз, гъич ябни гуз кланзавачир ва маса гудайла кими яз алцумун, къачудайла къадардилай артух ийиз гъалават хъун, ам абурун къайда тирди, ягъсуздаказ къейд авуналди, бес тахъанвайди, алверчийриз мугъмандив вахтуз клан хъанач. Амма алвердин ахътин къайда Аллагъди ихтияр таганвайвилей Шу'айб пайгъамбарди, салам хурай адаз, разисузвал къалурна.

Шу'айб пайгъамбарди, салам хурай адаз, мугъмандив кими хъанвай къуълун къадар вахкана кланзава лугъуз, савдагаррихъ галаз гъужетариз хъайила, абурун вилик Жабраил малаик, салам хурай адаз, инсандин ухшарда аваз пайда хъана ва салам гана. Пайгъамбарди адан саламдиз жаваб гана ва хабар къуна: "Вун вуж я?" Малаикди вич вуж ятла лагъана ва Шу'айбаз, салам хурай адаз, Мадйандин ва Айкидин агъалияр диндал эверун тапшурмишнавайди малумарна.

Аллагъдин эмир агакъай Шу'айб пайгъамбарди, салам хурай адаз, Мадйандин ва Айкидин агъалияр къватIна ва Аллагъдилей гъейри мад садазни ибадат тавуна кланзавайди лугъуналди, мажусийриз Исламдал эверна. Кимиз алцумун алверда къадагъа тирди ва акI хъайитIа, Аллагъдин патай абурун къилел бедбахтивилер къведайди, пайгъамбарди абуру гъавурда туна. Амма а инсанри чпиз ата-бубайрилай атанвай дин ва адетар инкар тийидайди къейдна. Идан жигъетдай Къуръанда лагъанва (мана): **"Чна мадйантин патав чпин стха Шу'айб рекъе туна. Ада лагъана: "Я зив халкъ! Аллагъдиз ибадат ая, гъикI хъи, квез Адалай гъейри мад маса иллагъ авач. Куь Халикъдин патай квез ачух лишан атанва. Кимиз алцум мийир, терезрал алдатмишмир ва къайда турдалай къулухъ, чилел алчахвилер чукIурмир.**

Эгер къун инанмишбур ятIа, къун патал гъакI хъсан я" ("аль-А'раф" сура, 85-аят).

Гъа и юкъуз яргъал феий нетижасуз гъужетрилай къулухъ, абуру чкIана ва генани пуд юкъуз къватI хъхъана. Амма и дубъушпир такъурвилерилей гъейри, арадал гъайи мад са шейни авачир. Адалай къулухъ абуру вири, Шу'айб пайгъамбардихъ, салам хурай адаз, галаз санал гъакимрин къилив фена.

Мадйандин ва Айкидин гъакимар тир Абу Жадгъавза, Калмана, Са'фаса ва Карапата, вирида са гафуналди чпин гъуцарихъ-бутрихъ къягъ тавун талабна.

Гъукумдихъ ва девлетдихъ Ислам диндал эвер гун акъвазарун патал, Утбади, Мугъаммад Пайгъамбардиз, салам ва хийир-дуба хурай адаз Аллагъдин патай, теклифай жуьреда, гъакимрини Шу'айб пайгъамбардиз, салам хурай адаз, эгер ада дин туна чпихъ галаз хъайитIа, девлет ва гъукум адахъ галаз пайдайди теклифна. Амма Шу'айб пайгъамбарди, салам хурай адаз, гъа Мугъаммад Пайгъамбарди, салам ва хийир-дуба хурай адаз Аллагъдин патай, хъиз, гаф бегъем сивий актатдалди абуру акъвазарна ва Нугъ, Гъуд, Салигъ, Ибрагъим ва ЛутI пайгъамбаррин, салам хурай чпиз, халкъарин къилел атай бедбахтивилерикай лагъана.

А чIавуз Калмана къарагъна лагъана: "Эгер гъа вуна лугъузвайвал, бедбахтивилер къилел къезватIа, чи къилел цавун клус аватдайвал ая, чи бутар рахадайвал ая. Эгер абуру вахъ инанмиш хъайитIа, ви гъахълувилин жигъетдай шагъидвализ хъайитIа, чун, са рахунни алачиз, вахъ инанмиш жеда". Аллагъдин илчи бутрив агатна ва хабар къуна: "Куь Халикъ вуж я? Зун вуж я?" Вири халкъди пайгъамбардихъ галаз абурун жаваб ийив хуьзвай. Бутри ачухдаказ жаваб гана: "Чи Халикъ - вири дубъня халкънавай Аллагъ я, амма вун, я Шу'айб - Аллагъдин илчи".

Амма а инсанриз и алапат бес хъанач, абуру чпи гайи гаф хвенач. Абуру Шу'айбан, салам хурай адаз, гъахълувал бутри шагъидвал ийида лагъана вилив хвеначир. А чIавуз виридалайни Чехи Аллагъди абуру гужлу гар рекъе туна ва инсанар къиникъикай къутармиш хуналди, къвалериз катна.

Гъа и юкъуз гъафбур Шу'айб пайгъамбардин, салам хурай адаз, терефдарар хъана. Абуру Аллагъдихъ инанмиш хъана. И кар Абуджадаз бегенмиш хъанач. Ада цийиз дин къабулнавайбуруз къурхуяр гуз башламишна, амма Шу'айба, салам хурай адаз, абурук къубанвал кутуналди, лагъана: "КичIе жемир адакай". Ийир-тийир хъанвай Абуджада, Шу'айбан, салам хурай адаз, терефдаррихъ галаз дяве башламишпун патал, вичин къумекчийриз эверна ва къуватлу къушун къватIун эмирна. Абуру дубъ рекъел текъведайди ва хъсан меслягъдиз яб тагудайди инанмиш хъайила, умуд атIай Шу'айб пайгъамбарди, салам хурай адаз, а тухумдиз регъимсуз дуба авуна.

Гъасятда кудай гар пайда хъана. Адан чимивал эхиз тахъана, къвалера авай инсанар подвалриз эвичIна. Гъатта идалди вири акъалтгач лагъана Шу'айб пайгъамбарди, салам хурай адаз, къурхуяр ганатлани, агъалияр чпин гафунал къевиз акъвазнавай. Ахпа Аллагъди а пегъердин агъалийрал, чпи клас гайила инсан рекъизвай гъаф къадарда тIветIер рекъе туна. И агъвалатди Шу'айб пайгъам-

бар, салам хурай адаз, абурун рикелай алудна, гьикI хьи, абуруз гила адахь галаз мидявалдай мумкинвал авачир.

Адалай кьулухь виридалайни Чехи Аллагьди абурал бедбахтивилерин гар рекье туна. Инсанар далдахь кьекьез гьарнихь катзавай, амма Шу'айба, салам хурай адаз, абурун гуьгьуьниз гьарайна: "Чукуруналди куьн кьутармиш жедач, туба ая!" Амма абур бедбахтивилери гьавурда тунач ва абуруз авай жаваб гьа сад тир: "Чун вахь ва ви Аллагьдихь инанмиш туш. Гьикьван бедбахтивилер кьилел атайтани, гьар гьикI хьайитани, инанмиш жедач, артухара жуван жазаяр!"

Ахпа чулав булутди инсанар кьевна ва вири дуьнья абур патал дустагьханадиз элкьвена. Мичивили кьатлампиз тежер чимивал гузвай. Гьа и жуьреда абур Аллагьдин лугьуз тежер хьтин жаз агакьна. Шу'айб пайгьамбардиз, салам хурай адаз, Аллагьдин патай вагью атана ва адаз инанмишбурни галаз анай экьечун эмирна. Чулав булутди абур эхиз тежер чимивилив элкьурна кьунвай ва имансузриз Чехи азабар гана. Абурун хам кана, гзаф пис чимивал лекьиниз гьахьна ва абуру Жегеннемин хьтин азабар дадмишна. Чил ва цав зурзурай Жабраил малакьдин, салам хурай адаз, ванци, абурун азабар артухарна ва абурукай садни тун тавуна эхир эцигна. Идан гьакьиндай Кьурьанда лагьанва (мана): "Адан халкьдидай тир тьварван авай инанмиш тахьай инсанри лагьана: "Эгер куьн Шу'айбан тередфар хьайитга, куьн чарасуз зарар хьанвайбурун жергеда жеда". Абурув залзала агакьна ва абур чпин кьвалера чин кьаникна ярхар хьанвай. Шу'айб тапархьандай гьисаба кьурбур, на лугьуди, садрани ана яшамин хьанач. Шу'айб тапархьандай гьисаба кьурбур - зарар хьайибур я. Ам абурухьай элкьвена ва лагьана: "Я зи халкь! За кьев зи Халикьдин Гаф агакьарна ва рикьин сидькидай кьез хьсанвал хьана кьанзавай. Имансуз инсанрин патахьай зун гьикI пашман жеда кьван?" ("аль-Агьзаб" сура, 91-93-аятар).

А вахтунда мажусияр азабрик квайла, Шу'айб пайгьамбардин, салам хурай адаз, теред хвейибур, на лугьуди, мехьерин шадвилин межлисдик квай. Абуруз кьиле фейи агьвалатар вири агуна, амма чпихь са шейни галукьнач. Шу'айб пайгьамбар, салам хурай адаз, кьуьзуь жедалди вичин хизан галаз шадказ ва агьваллувилелди Мадьян шегьерда яшамин хьана. Идан жигьетдай Кьурьанда лагьанва (мана): "Чи буйругь атайдалай кьулухь, Чна Шу'айб ва адахь галаз санал инанмиш хьайибур, Чи регьим седеб яз кьутармишна. Амма кьанунсузар гзаф пис кьеви шелди кьуна ва абур, на лугьуди, садрани ана яшамин тахьайди хьиз, чпин кьвалера чин кьаникна ярхар хьанвай. Кьуй гьа самудьяр хьиз мадянитарни квахьрай!" ("Гьуд" сура, 94-95-аятар).

Насигьат

Мадьяндин агьалияр мажусияр тир. Виридалайни Чехи Аллагьди абурун патав насигьатар гваз Шу'айб пайгьамбар, салам хурай адаз, рекье турла, абуру ам тапархьандай гьисаба кьуна. Абурун гьакимри чпин бутрихь кягь тавун патал, пайгьамбардиз кьурхуяр гана. Яни абур чпин ягьалмишвиле мягькем тир. Гьатга абурун бутри "Чи Халикь - вири дуьнья халкьнавай Аллагь я, амма вун, я Шу'айб - Аллагьдин илчи" лагьанайтани, абуру пайгьамбарди кьалурай алакат кьабулнач. Абурун кьилел гьар жуьредин бедбахтивилер атанайтани, абур генани инанмиш хьаначир. Абурун ягьалмишвиле ва такабурлувиле и кьил а кьил авачир. Алава яз, абуру пайгьамбардивай мадни жазаяр таллабзавай, анжах чпи сад Аллагь авайди ва чпин гунагьар тан тийидайди кьейдзавай. Аллагь сад тирди ва ибадат авуниз тек са Ам лайихлу тирди шаксуз я. Идан гьакьиндай Кьурьан-

да лагьанва (мана): "Сад Аллагьдиллай гьейри мад садазни ибадат мийир, я хийир, я шийир, Аллагьдиллай гьейри мад садавайни ваз гуз жедач хьи, - тахьайтга, вун адалатсуз мажусийрикай жеда" ("Юнус" сурадин 106-аятдиз ганвай баяндин чешмеяр: Имам ат-Табари, "Жами' аль-байан фи таъвиль аль-Кьурьан"; Имам аль-Кьуртуби, "Аль-Жамиъу ли Агькамил Кьурьан"; Тафсир аль-Багъави; Аль-Магьалли ва ас-Суюти, "Тафсир аль-Жалалайн").

Мадьянитри кьевивалзавай гунагьрикай садни терезди-кай атун тир. Абуруз "Кимиз алцум мийир ва терезрал алдатмишмир" лагьайла, абуру ам чпиз ата-бубайрилай атанвай адет тирди кьейдна ва пайгьамбардин гафар кваз кьунач. Гьавилай Аллагьди абур чилелай тергна.

Терезрал атун, маса гудайла кими яз гун - им инсаниятдин гьа сифте вахтариллай башлампина та кьенни йикьалди чехи гунагьдай гьисаба кьазвай амал я. А кьайда гьарам тирди, чаз Пак тир Кьурьанди ва Пайгьамбардин, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагьдин патай, гьадисри шагьидвалзава. ИкI, месела, Кьурьанда лагьанва (мана): "Аллагьди алвер авун ихтияр ганва ва файдачивал кьадагьа авунва" ("аль-Бакара" сура, 275-аят).

Мадни (мана): "Чеб патал алцумдайла инсанривай тамамдаказ кьанзавай, терездидай атгузвайбуруз ва чпи масадбуруз алцумдайла, абуруз зарар гузвайбуруз (терезди-кай атгузвайбуруз) хажалат я. Дувандин юкьуз чпел чан хкидайди, бес абуруз чизвачни кьван?" ("аль-Мутлаффин" сура, 1-4 аятар).

Мадни (мана): "Куьне уьлчмедалди гудайла, тамамдаказ це ва дуьз терезрал алцум. Адан эхир хьсанни я, гуьзелни" ("аль-Исра" сура, 35-аят).

Аятрай малум хьайивал, терездидай атун кьадагьа алай гунагьдин амал я. Амма чи аямда гзаф пай вахтара базарда ва туьквенра алверчийар инсанар алдатмишиз гьалават хьанва: терездидай атгузва, кьиметар кьадардиллай артух хкажзава, маса гузвай шейнин ери чуьнуьх авуналди, бегьемсуз товар гузва ва икI мад. Аллагьдихьай кичьезмачир ва инсанрихьай регьуьзмачир савдагарри, ачухдаказ инсанар алдатмишзава, Аллагьдал тапан кьинер кьазва, на лугьуди, чи аямдин са бязи алверчийар, цийиз пайда хьхьанвай Мадьяндин савдагарар я. Хажалат я ахьтинбуруз, бес чпелай вилик квайбурун кьилел вуч атанватга абуруз чидач жат?!

Мусурманрин суварар кьез мукьва, гьа мусурманрин юкьва яшамин жезвай саки вири туьквенчийри, товаррин кьиметар сад лагьана хкажзава. Инсанриз чпин хиве авай сувар кьиле тухуз регьят жедайвал, Аллагь патал продуктрин кьиметар ужузардай чкадал, алверчийри терсина ийизва. Ихьтинбур яни мусурманар? Кьанихвиле эхир авач. Инсанди гьикьван кьватлайтани, суруз тухузвайди тек са кафан я. Амайди вири и дуьньяда амукьзава. Гьикьван тлуьртани, инсан тух жедач. Ада вичин нефсинал гуьзчивал тухун лазим я.

Пайгьамбардин, салам ва хийир-дуьа хурай адаз Аллагьдин патай, асулуу гьадисда лугьузва: "Дувандин юкьуз адалатлу алверчи, шагьидрихь (диндин рекье чан ганвай-бурухь) ва керчекбурухь галаз санал кьарагь хьийида" (ат-Тирмизи, Гьаким ва мсб).

Маса гьадисда лагьанва: "Адалатлу алверчи Дувандин юкьуз, Аршдин хьендик жеда" (Дайлами, Исфагьани).

Перечень документов по охране труда

В организации по охране труда должны заполняться следующие документы:

- приказ о создании службы охраны труда;
- положение о службе охраны труда;
- должностные инструкции работников;
- комплект нормативных правовых актов, содержащих требования охраны труда в соответствии со спецификой деятельности организации;
- перечень инструкций по охране труда по должностям, профессиям или видам работ;
- инструкции по охране труда;
- журнал учета инструкций по охране труда и журнал учета выдачи инструкций по охране труда;
- журнал регистрации вводного инструктажа, программа вводного инструктажа;
- протоколы проверки знаний рабочих по безопасности труда,

удостоверения, журналы регистрации протоколов и удостоверений;

- личные карточки учета выдаваемых СИЗ;
- журнал регистрации несчастных случаев на производстве;
- сведения о прохождении медицинских осмотров работников;
- материалы по специальной оценке условий труда;

Р.Н. ШИХМУРАДОВ,
директор ГКУ РД ЦЗН в МР
"Докузпаринский район"

Халкъдин яшайишдин гьалар кӀевера ва дарда твазвай, абурун игьгияжризд дуьзгуьнвилелди килиг тийизвай, закондин истемешунризд яб тагана чпин кӀвалахар ва къуллугъ идара ийизвай гьакимар гьукматдин аппаратда гьеле кьери туш. Эгер са гьихьтин ятӀани идарада куьн кимивилерал расалмиш жез, абуру пулар тӀалабиз хьайитӀа, чаз газетдин работникриз хабар це. Чун куь тереф хуьн патал гьар са дуьшуьшда къаришмиш жез ва чӀуру кӀвалахриз рехъ тагунин карда гьахьвилдин даяхар яз акьвазда. И мураддалди чна, вири уьлкведа хьиз, "горячая линия" кардик кутазва. ТӀалабзава чаз чарар кьхин (къуларни чӀугуна).

Скорая помощь ЦРБ Докузпаринского района
тел.: 8 928 059 84 90, 8 989 868 03 00

«ГОЛОС ЭРЕНЛАРА»

2001-йисан
ноябрдилай акьатзава

Тешиклайди:
Докузпара райондин
администрация,
Дагьустан Республика

Учредитель:
Администрация Докузпаринского
района, Республика Дагестан

Кьилин редактор:
В.С. АГЪАМУРАДОВ

Хусуи корреспондент:
Ш.О. ШАГЪБАЛАЕВ

Корректор:
Ш.О. ШАГЪБАЛАЕВ

Верстка ийизвайди:
КЪ.В. АГЪАМИРЗОЕВ

Газетдин индексар:
Зур йисан кьимет - 299 м.
Йисан кьимет - 598 м.

Чандиз вахкай вахт: 14:00
Чапзавай вахт - 17:00

Тираж 440

Редакциядинни макъалайрин авторрин фикирар сад тахьун мумкин я. Макъалайрин делилрин дуьзвилдин патахъай жезав авторри чни гуда. Макъалайриз рецензия гузвач ва абур элкъевена вахкузвач. Мадни, чпин макъалайра дегинвилер тунал, кьилер дегинирунал рази тушир мухбиривай чна абур редакциядиз ракъур тавун тӀалабзава.

Газета зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Дагестан

Регистрационный номер ПИ №ТУ5 - 00256 от 14 июня 2013 г.

Редакциядин, издательстводин ва типографиядин адрес:

368750, Докузпара район, Усугъчай хуьр,
тел.+7 (8722) 55-14-61
e-mail:
golos-erenlara@mail.ru
Чи сайт: www.erenlar.ru